

SP ALTERNATIEF ACTIEPLAN STALBRANDEN

Frank Futselaar, Tweede Kamerlid

Augustus 2018

INLEIDING

Stalbranden zijn een groot maatschappelijk probleem. Op dit moment sterven elk jaar honderdduizenden dieren een verschrikkelijke dood in de vlammenzee of stikkend in de rook. Terecht is er elk jaar grote maatschappelijke beroering over dit onderwerp. Ook voor boeren kunnen stalbranden traumatiserend zijn.

Niemand wil stalbranden en toch neemt het aantal juist toe de afgelopen jaren. In 2015 kwamen 128.000 dieren om bij stalbranden. In 2016 waren dit 201.000 dieren en in 2017 werd de trieste piek van 229.000 behaald. Afgelopen tien jaar zijn zo'n anderhalf miljoen dieren in Nederland omgekomen bij stalbranden.¹ Er zijn tot nu toe geen aanwijzingen dat dit aantal komende jaren gaat afnemen.

Stalbranden zelf zijn geen direct gevolg van de bio-industrie. Maar de omvang van stalbranden is dat natuurlijk wel. Juist omdat tegenwoordig zulke enorme aantallen dieren in een stal worden gepropt, zijn de gevolgen van brand ook zo enorm. Maar hoewel de schaal van de veehouderij industrieel is geworden, zijn de brandveiligheidsmaatregelen vaak nog heel basaal. Dieren worden behandeld als producten, waarvan het economisch verlies bij een brand vervelend maar niet onoverkomelijk is. Dat doet echter absoluut geen recht aan de intrinsieke waarde die alle dieren hebben.

De belangrijkste oorzaken voor stalbranden zijn kortsluiting, werkzaamheden in de buurt van de stallen en blikseminslag. Stalbranden komen het hele jaar voor, maar kennen een duidelijke piek in de zomermaanden.

Er zijn verschillende pogingen geweest vanuit de overheid en de sector om het aantal branden te beperken. Dit heeft geleid tot het *Actieplan Stalbranden 2012-2016*. Dit actieplan zette onder andere in op grotere bewustwording van de risico's onder boeren. Daarnaast werd het bouwplan vanaf 2014 voor nieuwe stallen behoorlijk aangescherpt, waardoor deze een stuk meer brandveilig moeten zijn.

Zoals blijkt uit de cijfers heeft het *Actieplan 2012-2016* niet direct geleid tot afname van het aantal stalbranden. Weliswaar zijn stallen van na 2014 een stuk meer brandveilig, het overgrote deel van stallen stamt van voor dit jaar. En aangezien de levensduur van stallen tussen de 25 en de 40 jaar is zal het decennia duren voor het aangepaste bouwbesluit grootschalig verschil gaat maken.

In juli 2018 heeft een coalitie van de overheid, de sector, de verzekeraars en de dierenbescherming na veel druk van onder andere de SP een nieuw *Actieplan Brandveilige Veestallen 2018-2022* gepubliceerd. Evenals in het vorige actieplan worden hierin wel kleine stappen gezet, maar blijven belangrijke maatregelen uit. Het kabinet kiest ervoor om de sector zelf controles te laten organiseren en deinst ervoor terug om maatregelen te nemen die geld zouden kunnen kosten. In de praktijk betekent dat echter dat winst boven dierenwelzijn gaat. We moeten ophouden met wachten tot de markt dit probleem zelf oplost; de overheid moet ingrijpen om te voorkomen dat, zoals nu, het record verbrande dieren elk jaar wordt gebroken.

Grootste vooruitgang in dit actieplan is dat er nu eens in de 5 jaar een keuring moet plaatsvinden, door private bedrijven van de elektra in de stallen. Dit is belangrijk omdat kortsluiting de grootste bron van stalbranden is. Tegelijkertijd is onduidelijk wat de sancties zijn als een stal niet voldoet. Het Actieplan 2018 benoemt verder het probleem van de bestaande stallen van voor 2014, zonder met veel concrete oplossingen te komen. Ook worden er geen concrete deadlines gesteld. Wat de SP betreft is dit, gezien de grote urgentie van het probleem, niet voldoende. Daarom lanceren we dit alternatieve actieplan.

¹ Bron: Varkens in nood

VOORSTELLEN SP

- **Permanent verbod op houden van dieren voor mensen die onverantwoordelijk met brandveiligheid stallen omgaan**

Hoeveel regels je ook maakt, er zullen altijd mensen zijn die zich er niet aan houden. De Tweede Kamer krijgt nu al enkele jaren te horen dat een wetsvoorstel voor een permanent houdverbod voor dieren voor mensen die veelvuldig dieren mishandelen “binnenkort” zal verschijnen. Wat de SP betreft komt dit zo snel mogelijk en gaat het zeker ook gelden voor mensen die aantoonbaar onverantwoordelijk met brandveiligheid bij stallen om zijn gegaan.

- **Erkenning en handhaving van buitenlandse houd- en beroepsverboden**

In het buitenland bestaan al permanente houdverboden. Er is echter niets dat veehouders die een houdverbod opgelegd hebben gekregen ervan weerhoudt om in een ander EU-land opnieuw te beginnen. Zo vond in 2017 een van de grootste stalbranden plaats in ‘de Knorhof’ in Erichem, waarbij 20.000 varkens omkwamen. De eigenaar had in 2014 in Duitsland al een beroepsverbod om dieren te houden, maar dat had in Nederland geen effect.

In 2017 stemde de Tweede Kamer in met een SP-motie om binnen de EU te komen tot een zwarte lijst voor veehouders met een houd- of beroepsverbod.² Zolang dit nog niet is gebeurd zou Nederland alvast bilaterale afspraken met landen moeten maken over erkenning en handhaving op wederzijdse verboden.

- **Tweejaarlijkse verplichte controle brandweer met duidelijke sancties**

Een tweejaarlijkse controle op brandveiligheid van stallen, specifiek gericht op elektra, door de brandweer is een goede manier om brandgevaar te minimaliseren. Dit mag niet beperkt blijven tot vrijblijvend advies, maar moet ook kunnen leiden tot bestuursrechtelijke sancties als boetes en verlies van vergunningen bij herhaaldelijk falen. Om te voorkomen dat de brandweer in landbouwregio’s overbelast raakt, is hiervoor wel een financiële investering nodig,

- **Moderne brandmelders in alle stallen vanaf 2020**

Er zijn nog steeds stallen zonder moderne brandmelders, ondanks het feit dat dit relatief goedkope ingrepen zijn. Vanaf 2020 zou dit verplicht moeten zijn. Indien het juridisch gezien lastig is, is een alternatief om het verplicht te laten zijn voor het krijgen van het IKB-keurmerk.

- **Alle bestaande stallen aangepakt met ofwel moderne brandwerende muren, ofwel sprinklerinstallaties, ofwel ontsnappingsmogelijkheden voor dieren, in uiterlijk 2024**

Alle bestaande stallen aanpassen aan moderne brandveiligheidseisen is een kostbare aangelegenheid. Tegelijkertijd is meer onderzoek naar bepaalde technieken noodzakelijk. Dit onderzoek zal echter niet plaatsvinden zolang er nog geen duidelijke vraag is. Daarom is het goed om een deadline te stellen waarvoor deze aanpassingen moeten worden doorgevoerd. De 200 miljoen die het kabinet heeft uitgetrokken voor innovatie en sanering in de veehouderij kan goed gebruikt worden om dit project op gang te helpen.³

- **Bliksemafleiders op stallen vanaf 2020**

Ook bliksem is een voorkomende oorzaak van stalbranden. Gebruik maken van bliksemafleiders is een haalbare en relatief betaalbare manier om deze te helpen voorkomen. In tegenstelling tot de opstellers van het *Actieplan Brandveilige Veehallen* zien wij geen noodzaak voor meer onderzoek. Deze maatregel kan nu gewoon doorgevoerd worden.

- **Bluswater aanwezig op elke locatie, ook bij bestaande stallen vanaf 2020**

Bij een aantal stalbranden ondervindt de brandweer in de praktijk problemen met het verkrijgen van bluswater.⁴ Een verplichting om binnen een straal van 80 meter van stallen een bluswatervoorziening te hebben kan dit probleem ondervangen.

- **Elektrische apparaten in afgesloten ruimte vanaf 2020**

Kortsluiting is de belangrijkste oorzaak van stalbranden. Dit komt meestal door overbelasting van de installatie, in sommige gevallen zijn er andere oorzaken vervuiling, bekabeling en knaagdieren. De gevolgen van kortsluiting kunnen zeer beperkt worden door elektra in een aparte, brandwerende ruimte te houden.

³ Hoofdlijnenakkoord warme sanering varkenshouderij

⁴ 'Brandweezorg bij Veehallen', Brandweeracademie 2016